

BESLUT ENLIGT 58 D § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR FÖR KOMMUNERNAS OMRÅDEN I VASA SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO har 11.3.2020 klassificerat coronavirusepidemin som en pandemi. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med detta beslut. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Av denna anledning har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 mom. 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Förordnande

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland förpliktar med stöd av 58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar de aktörer som avses i 58 d § 5 momentet att ordna användningen av sådana utrymmen inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt som avses i 3 momentet och som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse på så sätt att man kan förebygga risk för smitta till följd av

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I VÄSTRA OCH INRE FINLAND

Postadress: PB 5, 13035 AVI | Besöksadress: Wolffskavägen 35, Vasa

tfn 0295 018 450
registratur.vastra@rfv.fi
www.rfv.fi

Kontoret i Jyväskylä
Hannikaisenkatu 47

Kontoret i Tammerfors
Yliopistonkatu 38

närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap.

Aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag.

De i detta beslut avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är enligt 1 momentet följande:

1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare,

2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt,

3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g § 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Med lokalerna enligt punkt 3 ovan avses utrymmen där det bedrivs idrotts- eller sportverksamhet som avses nedan i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses nedan i 2–6 punkten:

1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,

2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättningars bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,

3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;

4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,

6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

Beslutet förpliktar följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet eller i motsvarande lagstiftning på Åland;

2) enskilda näringsidkare,

3) kommuner och samkommuner,

4) religionssamfund,

5) offentligrättsliga inrättningar.

Förordnandet gäller inte läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Förordnandet är i kraft 7.1- 31.1.2022.

Motivering

Tillämpade bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (447/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till 58 c- 58 h § och 59 a – 59 e §. Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (876/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar dessutom lagts till paragraferna 58 i – 58 k. Paragraf 58 d i lagen om smittsamma sjukdomar har delvis ändrats genom lag (859/2021), som trädde i kraft 11.10.2021. De ovan nämnda temporära paragraferna är i kraft till och med 31.12.2021. Genom lagen om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (1221/2021) läggs bland annat 58 a – 58 m och 59 a – 59 c § temporärt till lagen. Paragraferna ovan är i kraft 1.1.2022 – 30.6.2022.

I 58 c § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att en i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och

3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

I paragrafens 2 moment bestäms det att en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i denna paragraf ska dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glesst som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som föreskrivs i 58 c §. Enligt 4–5 momenten i paragrafen gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 d § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 mom. uppfylls är nödvändigt, meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som avses i 4 mom., enligt vilket användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska ordnas så att man kan förebygga risk för smitta till följd av närkontakt mellan kunder, de som deltar i verksamheten eller sällskap. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse. Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som

fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt paragrafens 2 moment får ett beslut som avses i 1 mom. fattas om det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras betydande sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare, 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt och 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

- 1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2 momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland,
- 2) enskilda näringsidkare,
- 3) kommuner och samkommuner,
- 4) religionssamfund,
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt 58 d § 5–6 momenten i lagen om smittsamma sjukdomar tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt **58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,
- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,
- 3) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;
- 4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,
- 5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

I **58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** bestäms det att om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet ska den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet.

Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska den plan som avses i paragrafen på begäran visas för kommunen eller regionförvaltningsverket. Planen, med undantag för personuppgifter som ingår i den, ska hållas framlagd i utrymmet för kunderna och dem som deltar i verksamheten.

I 4 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt **58 i § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** ska EU:s digitala covidintyg vid nationell tillämpning visa att personen har fått en full vaccinationsserie som avses i 16 § 1 momentet minst sju dagar tidigare, har fått ett negativt coronatestresultat högst 72 timmar tidigare eller har haft laboratorieverifierad covid-19 högst sex månader tidigare.

I 58 i § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det att om en verksamhetsutövare i sin verksamhet förutsätter att kunder eller deltagare i verksamheten som är 16 år eller äldre för att få tillträde till en offentlig tillställning eller till utrymmet i fråga under hela dess öppettider visar upp ett intyg enligt 1 mom., tillämpas inte restriktioner som berör kunders ankomst och vistelse, placeringen av kundplatser samt användning av ljudåtergivning som överröstar kundernas tal samt musik, begränsning av antalet kundplatser inomhus och utomhus samt begränsning av öppettider och serveringstider som det föreskrivits om i förordningar som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller restriktioner som berör begränsning av antalet deltagare eller deras placering och som meddelats genom myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, på den offentliga tillställningen, det utrymmet eller den verksamheten. Om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket med stöd av 58 § helt har förbjudit att en offentlig tillställning ordnas, får dock inga undantag från de restriktioner som meddelats i beslutet göras genom krav på att intyg visas upp. Verksamhetsutövaren ska vägra en kund eller deltagare som inte visar upp ett intyg tillträde till den offentliga tillställningen eller utrymmet.

Enligt 58 i § 3 momentet får uppvisande av ett intyg som avses i 1 mom. på det sätt som avses i 2 mom. krävas för tillträde till följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus och utomhus som används för offentliga tillställningar;
- 2) förplägnadsrörelser;
- 3) gym och andra utrymmen inomhus som används för idrott eller motion;

- 4) allmänna bastur samt bassängutrymmen i simhallar, utomhusbad och badinrättningar samt omklädningsrum i omedelbar anslutning eller närhet till dem;
- 5) dansplatser samt utrymmen som används för körsång, amatörteater eller annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp;
- 6) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,
- 7) inomhuslekparker och inomhuslekplatser,
- 8) museer, utställningsutrymmen och andra motsvarande kulturutrymmen.

Enligt 4 momentet i samma paragraf ska verksamhetsutövaren i den plan som avses i 58 h § ange att verksamhetsutövaren kräver att kunder och deltagare i verksamheten visar upp ett sådant intyg som avses i 1 mom.

Enligt 5 momentet i samma paragraf får det genom förordning av statsrådet föreskrivas om den tidsperiod under vilken, med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom., skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 och 58 d § och om vilka det föreskrivs i förordningar med stöd av 58 a § 2 och 3 mom., gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett sådant intyg som avses i 1 mom. visas upp. En förutsättning för utfärdande av förordning är att det till följd av en överraskande och betydande försvagning av covid-19-vaccinationsprogrammets effekt är uppenbart att enbart skyldigheten att visa upp intyg enligt 1 mom. inte tillräckligt förhindrar spridning av sjukdomen covid-19, och att det är nödvändigt för att antingen riksomfattande eller inom ett visst område förhindra spridning av sjukdomen samt en allvarlig överbelastning av hälso- och sjukvården som äventyrar befolkningens hälsa. Institutet för hälsa och välfärd ska utan dröjsmål underrätta statsrådet om institutet anser att en sådan situation eller en grundad risk för den föreligger. Statsrådets förordning får vara i kraft högst en månad i taget. Statsrådet ska noggrant följa med förordningens aktualitet och upphäva förordningen omedelbart om förutsättningarna enligt denna paragraf inte längre uppfylls.

Enligt **58 j § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** har sådana verksamhetsutövare vilkas verksamhet omfattas av en restriktion eller ett föreläggande enligt en förordning som utfärdats med stöd av 58 a § 2 och 3 mom. eller ett myndighetsbeslut enligt 58 eller 58 d §, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som med stöd av denna lag har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp

EU:s digitala covidintyg rätt att kontrollera att intyget är i kraft. För behandling av personuppgifter som antecknats i intyget krävs dessutom att kunden eller deltagaren i verksamheten informeras. Personuppgifter får endast behandlas för att kontrollera intygets giltighet och för att kontrollera om förutsättningarna för tillträde till utrymmet uppfylls. Intyget ska granskas så att verksamhetsutövaren använder ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt.

Enligt samma paragrafs 2 moment får läsprogrammet visa verksamhetsutövarens företrädare endast namnet på den person som antecknats i intyget och uppgift om intygets giltighet. Läsprogrammet ska vara informationssäkert på så sätt att uppgifterna i intyget inte kan registreras eller sparas med hjälp av läsprogrammet och så att intyget inte kan behandlas för något annat användningsändamål.

I paragrafens 3 moment bestäms det att om det av tekniska skäl inte är möjligt att kontrollera intyget med ett läsprogram som Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram eller godkänt, får intygets giltighet kontrolleras utan ett elektroniskt läsprogram.

I samma paragrafs 4 moment bestäms det att verksamhetsutövare, deras anställda och de som sköter uppgifter för dem, som har rätt att kräva att kunder och deltagare i verksamhet visar upp EU:s digitala covidintyg, också har rätt att kontrollera identiteten hos kunder och deltagare i verksamheten.

Enligt paragrafens 5 moment ska godkännande av ett läsprogram sökas skriftligen hos Institutet för hälsa och välfärd. Institutet för hälsa och välfärd ska godkänna läsprogrammet, om det uppfyller kraven i 2 mom. Sökanden ska genom sin ansökan förbinda sig till att datainnehållet i de intyg som är kompatibla med EU:s vid varje tidpunkt gällande digitala covidintyg uppdateras i läsprogrammet utan obefogat dröjsmål. Ett skriftligt intyg ska utfärdas över godkännandet. Intyget gäller tills vidare. Om läsprogrammet inte uppfyller kraven i 2 mom. ska ansökan avslås. Omprövning av beslutet får begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut av förvaltningsdomstolen får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Beslutet

kan verkställas omedelbart, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten av beslutet.

Enligt **59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar** övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d §, 58 h § 1 momentet och 58 i § samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 momentet 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är infektionen som orsakas av den nya typen av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Enligt 1 § 1 momentet i statsrådets förordning om ändring av 1 § i statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg gäller de skyldigheter och restriktioner som meddelats i beslut som avses i 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), med avvikelse från vad som föreskrivs i 58 i § 3 mom. i den lagen, berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att EU:s digitala covidintyg som avses i 1 mom. i den paragrafen visas upp. Enligt 2 momentet i bestämmelsen tillämpas vad som föreskrivs i 1 mom. på skyldigheter och restriktioner som gäller området för Helsingfors och Nylands, Egentliga Finlands, Satakunta, Centrala Tavastlands, Birkalands, Päijänne-Tavastlands, Kymmenedalens, Södra Karelens, Södra Savolax, Östra Savolax, Norra Savolax, Norra Karelens, Mellersta Finlands, Vasa, Syd-Österbottens, Mellersta Österbottens, Norra Österbottens, Länsi-Pohja och Lapplands sjukvårdsdistrikt. Förordningen är i kraft 1.1.2022–20.1.2022.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (RP 245/2020) gällande 58 d § bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de

ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhälleliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har i sitt betänkande med anledning av propositionen (ShUB 1/2021 rd) betonat att de föreslagna åtgärderna ska genomföras stegvis beroende av sjukdomsläget och att begränsningarna ska utvidgas om till exempel de grundläggande begränsningarna enligt den föreslagna 58 c § visar sig vara otillräckliga.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar (RP 118/2021) konstateras det att med betydande smittkluster avses sådana situationer där smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt, och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor inom området. Med omfattande spridning avses att antalet nya fall ökar betydligt och sprids utanför klustren, vilket försvårar spårningen av fallen. Bedömningen av när det är fråga om ett betydande smittkluster görs av den som fattar beslutet, och som i sitt beslutsfattande stödjer sig på en sakkunnigbedömning.

Den föreslagna ändringen av tillämpningskriterierna möjliggör en mer flexibel beslutsmekanism som är bättre anpassad till det aktuella epidemiläget. Ändringen gör det också möjligt att bättre än i nuläget beakta det regionala epidemiläget och den regionala vaccinationsgraden vid beslutsfattandet, och möjliggör därmed också proportionerliga beslut som endast baseras på det verkliga behovet. Utöver incidenstalet kan bedömningen av huruvida beslutet är nödvändigt då också påverkas av andra epidemiologiska faktorer, såsom den regionala vaccinationsgraden.

I regeringspropositionen konstateras det att myndigheterna fortsättningsvis när de fattar beslut enligt 1 mom. bör beakta hur närkontakt kan undvikas, om de kriterier för begränsning av användningen av utrymmen som anges i paragrafen uppfylls. Myndigheten kan dock på ett mer flexibelt sätt än enligt den gällande, schematiska bestämmelsen beakta olika slags utrymmen och användningssyften i sitt beslut. Syftet med att upphäva momentet är att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer.

När den tidsgräns på 15 minuter som ingår i 4 mom. upphävs, möjliggörs ett situationsbundet och mer flexibelt beslutsfattande också till den delen. Avsikten är fortsättningsvis att kortvarig och tillfällig vistelse också helt nära ska vara möjligt, men det föreslås att den kategoriska tidsgränsen, som också gör det svårt att övervaka beslut enligt bestämmelsen, upphävs. Vid bedömningen av beslutets nödvändighet har regionförvaltningsverket eller det kommunala organ som ansvarar för smittsamma sjukdomar också möjlighet att beakta hur en ökande vaccinationsgrad bland befolkningen inverkar på smittspridningen.

I social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 21/2021) om ovan nämnda proposition konstateras det att utskottet noterar oron över den oklarhet som uppstår när definitionen av närkontakt stryks och konstaterar att motiveringen till propositionen ger den ändrade 58 d § ett innehåll som i hög grad styr tolkningen av lagen. Enligt propositionen (s. 11) är syftet med att upphäva momentet "att ändra definitionen av närkontakt så att termen avser det som dess ordalydelse ger vid handen. Med närkontakt avses utöver fysisk beröring endast mycket nära vistelse till exempel i trånga kösituationer." Utskottet konstaterar att ordalydelsen i motiveringen ger begreppet närkontakt ett mycket snävt innehåll och begränsar således prövningsrätten när bestämmelsen tillämpas till en restriktiv tolkning av begreppet. Utifrån skrivningen i propositionen kan definitionen av närkontakt anses bli snävare så att den utöver fysisk kontakt i stället för det tidigare avståndet på två meter gäller endast mycket nära vistelser som kan anses vara av samma typ som de kösituationer som nämns som exempel.

I regeringens proposition till riksdagen (RP 131/2021 rd) om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar föreslås det bestämmelser om nationell tillämpning av EU:s digitala covidintyg. Som ett alternativ till gällande ålägganden och begränsningar som meddelas genom myndighetsbeslut för att begränsa spridningen av coronavirusepidemin föreslås det att en verksamhetsutövare under vissa förutsättningar ska få kräva att de som deltar i en offentlig tillställning eller besöker utrymmen för kunder eller deltagare visar upp ett covidintyg.

Möjligheten att ta i bruk intyget inverkar inte på myndigheternas bedömning av nödvändigheten eller proportionaliteten vid beslut om restriktioner för verksamhet. Restriktionerna ska upplösas helt när de inte längre är nödvändiga, och möjligheten att tillämpa covidintyg inverkar inte på den bedömningen.

Riksomfattande styrning

Hantering av coronaepidemin har i Finland styrts genom social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för hybridstrategin och genom ministeriets styrbrev. I dessa har de lokala och regionala myndigheterna fått anvisningar om åtgärder i de olika faserna av epidemin.

Statsrådet har 9.9.2021 med sitt principbeslut STM/2021/170 förordat social- och hälsovårdsministeriets uppdaterade handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–22, som har publicerats 21.9.2021. Relaterat till detta har social- och hälsovårdsministeriet med sitt brev 23.9.2021 (VN/22887/2021) gett myndigheterna som ansvarar för verkställigheten av lagen om smittsamma sjukdomar styrning om en epidemiologiskt ändamålsenlig tillämpning av rekommendationer och restriktioner. Social- och hälsovårdsministeriet har 13.10.2021 med sitt brev (VN/22887/2021-STM-23) förlängt styrningen som gavs 23.9.2021 till att gälla till och med 7.11.2021.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppdaterade handlingsplan ska riktade rekommendationer och bekämpningsåtgärder gälla lokaler, evenemang och verksamheter där risken för spridning av viruset på goda grunder kan anses vara förhöjd. Åtgärderna är huvudsakligen lokala eller regionala. I lokala situationer är det väsentligt att ägna uppmärksamhet åt ovaccinerade befolkningsgrupper, grupper som är särskilt utsatta för en allvarlig form av sjukdomen samt förändringar i vårdbehovet. Betydelsen och konsekvenserna av spridningen av sjukdomen ska särskilt bedömas ur medicinskt perspektiv i förhållande till hurudan risken medför för individers liv och hälsa, men också för deras mer omfattande välbefinnande och andra servicebehov samt för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna. I beslutsfattandet ska principen om att prioritera barnets bästa beaktas. Om det på lokal nivå uppstår eller hotar uppstå en specialsituation där utbredd spridning bland befolkningen utgör en tydlig risk för utsatta människors hälsa och övergripande välbefinnande samt genom dess indirekta konsekvenser risk för allmänna samhälleliga olägenheter, finns det skäl att vidta riktade effektiviserade åtgärder för att förhindra detta.

Enligt handlingsplanen ska restriktionerna vara nödvändiga och proportionerliga och i tillämpliga delar grunda sig på Institutet för hälsa och välfärds bedömningsmodell för riskpotentialen (riskhierarkin). Endast verksamheter med den största totala risken är primära föremål för restriktioner, om restriktioner som grundar sig på förvaltningsbeslut är nödvändiga. Med beaktande av sakkunnigutlåtanden relaterade till

förhindrandet av möjlig smitta samt smittspridning och allvarlig sjukdom genom olika metoder för att minska smittrisen vid dessa verksamheter, kan det vara motiverat att begränsa de valda verksamheterna på ett betonat och omfattande, men noggrant riktat sätt. Om syftet effektivt kan uppnås i den nya situationen med relativt kortvariga men stränga exakta restriktioner kan det med beaktande av de övergripande konsekvenserna vara ett mer godtagbart alternativ än en lokal långvarig men fint strukturerad partiell restriktion. På grundval av aktuella epidemiologiska och medicinska data kan vissa former av evenemang och förplägnadsrörelser vara föremål för situationsenligt utvalda och betonade restriktioner. Det rekommenderas inte att restriktioner riktas till verksamhet med övergripande låg risk. För verksamhet med måttlig risk rekommenderas betonad informationsstyrning riktad till befolkningsgrupper som bör skyddas.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade den 1 december 2021 styrningsbrevet "Åtgärder som ska införas i områdena på grund av det förändrade epidemiläget" (VN/31452/2021). Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i sitt styrningsbrev att det riksomfattande epidemiläget, och särskilt smittläget i områdena med samhällsspridning och det ökade vårdbehovet, innebär att smittspridningen i de olika befolkningsgrupperna medför en uppenbar risk för hälsan och det övergripande välbefinnandet hos särskilt utsatta människor, och i och med epidemins indirekta konsekvenser också en risk för mer omfattande negativa konsekvenser för samhället. Enligt styrningsbrevet är det för att förhindra detta i dessa regioner och i dessa lokala situationer skäl att vidta riktade och effektivare åtgärder.

Statsrådets principbeslut om ibruktagande av den nödbromsmekanism som avses i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförandet av hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–2022 utfärdades 22 december 2021.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i styrningsbrevet "Användningen av nödbromsmekanismen" av 22 december 2021 att epidemin väsentligen har förvärrats under flera veckor. I synnerhet bland unga och vuxna som inte är vaccinerade är incidensen av coronavirusfall på en aldrig tidigare skådad nivå. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera ett epidemiologiskt eller medicinskt läge.

Mekanismen ska tas i bruk om epidemiläget utgör ett betydande hot mot befolkningens hälsa och välfärd samt servicesystemets kapacitet och bärkraft och om det finns en risk för att sjukhus- och intensivvården överbelastas, eller att vaccinationsprogrammets effekt blir mycket sämre än vad man bedömt, och epidemiläget avsevärt försämras på nytt som en följd av detta.

Enligt styrningsbrevet visade det sig när den målsatta vaccinationstäckningen på 80 procent hade uppnåtts, att de ökade kontakterna och den samtidiga avvecklingen av begränsningarna resulterade i en ond cirkel där smittan spred sig i mycket stor omfattning och mycket snabbt bland ovaccinerade personer. Den utvecklingen har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster. I och med de indirekta konsekvenserna kan smittspridningen i fortsättningen också i betydande grad påverka människors möjligheter att delta och vara verksamma och därmed försvåra målet att hålla samhället öppet. Man har ännu inte tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om det ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver ytterligare åtgärder för att minska antalet smittor och bromsa epidemin.

Enligt styrningsbrevet är de väsentliga målen med att införa ytterligare åtgärder:

1. Skydda befolkningens hälsa och välfärd och särskilt riskgrupper för allvarlig coronavirusinfektion.
2. Trygga social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga, särskilt på vårdavdelningarna inom intensivvården och den specialiserade sjukvården
3. Genomföra vaccinationsprogrammet (1:a, 2:a och 3:e dosen) för att få ett mer omfattande vaccinationsskydd bland befolkningen både mot infektioner och allvarliga former av sjukdomen

Enligt styrningen är syftet således att inom ramen för den gällande lagstiftningen på ett omfattande sätt vidta ytterligare åtgärder för att bromsa epidemin och trygga social- och hälsovårdssystemets

funktionsförmåga. Genom att ta i bruk de åtgärder som ingår i mekanismen strävar man efter att minska kontakterna effektivt för en viss tid i de områden där epidemin är värst. Huvudregeln när man bestämmer när och var begränsningsåtgärderna ska införas är att det görs en bedömning och fattas beslut om detta åtminstone på sjukvårdsdistriktsnivå och att begränsningsåtgärderna används tillräckligt länge för att ha garanterad effekt på epidemiläget. Vissa åtgärder kan behöva genomföras på specialupptagningsområdesnivå, om en av grunderna för åtgärderna är att trygga kapaciteten inom den specialiserade sjukvården. Som grund och stöd för riktandet av åtgärderna används definitionen av samhällsspridning.

Enligt ministeriets styrning ska de områden som uppfyller kriterierna för samhällsspridning bedöma och enligt bedömningen vidta bland andra följande åtgärder:

- Om villkoren uppfylls ska områdena genom beslut enligt 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar och enligt hela tillämpningsområdet för dem begränsa ordnandet av offentliga tillställningar och användningen av utrymmen även vad gäller evenemang, utrymmen och verksamheter med låg risk,
- om villkoren uppfylls ska meddelas ett totalförbud mot ordnande av offentliga tillställningar med hög och måttlig risk enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar och
- om villkoren uppfylls ett totalförbud mot användningen av de utrymmen som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar, särskilt utrymmen där risken är hög eller måttlig.

Ministeriets styrning är inte juridiskt bindande, utan myndigheterna fattar besluten själva. De villkor för tillämpning som särskilt anges i lagen ska alltid iakttas. Vid beslutsprövningen och beslutsfattandet ska principen om att prioritera barnets bästa beaktas så att de åtgärder som är avsedda för att förhindra smittspridning i första hand ska riktas till vuxna och så lite som möjligt inverka negativt på barn. Samtidigt ska man beakta att principen också förpliktar att aktivt vidta sådana skyddsåtgärder som förhindrar och minskar epidemins negativa konsekvenser för barn.

Enligt social- och hälsovårdsministeriet ska restriktionerna bedömas genom en epidemiologisk, social och ekonomisk konsekvenshelhet. Nödvändighet innebär att det fastställda syftet och målet inte kan uppnås utan att restriktionsåtgärden i fråga tillämpas som en del av åtgärdshelheten. Proportionalitetsprincipen innebär att åtgärderna och åtgärdshelheterna ska vara i rätt proportion till det uppsatta målet och på så sätt ska restriktionernas övergripande fördelar när det gäller att trygga

de grundläggande fri- och rättigheterna vara större än de negativa konsekvenserna vad gäller tillgodoseendet av andra rättigheter. Den målnivå som ställs för detta syfte är dels en rättslig prövning av skyldigheten att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och av annan lagstiftning, dels ett värdebaserat val. Dessa båda styrs av den information som erhålls genom konsekvensbedömningen.

I styrningsbrevet anges att det i och med att epidemiläget har försämrats avsevärt igen så att det på ett betydande sätt ökar risken för att viruset sprids okontrollerat i samhället, och då behovet av välfärdstjänster ökar betydligt och liv och hälsa äventyras, ska en strategi tas i bruk som gör det möjligt att införa sådana regionala och nationella omfattande restriktioner som användes tidigare. Tyngdpunkten vad gäller de rättsobjekt som bör skyddas förskjuts och man återgår till en omfattande pandemibekämpning. Även i detta avseende är det viktigt att informera de målgrupper som ska skyddas om de risker som smittan medför, liksom även att informera om skyddsåtgärdernas effekt. Detta påverkar såväl i vilken grad de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att dessa grupper skyddas som med vilka metoder de ska skyddas. Särskild uppmärksamhet ska även fästas vid de nämnda befolkningsgruppernas övergripande välfärd och tillgodoseendet av andra grundläggande fri- och rättigheter. Det bör noteras att det bland dem som är i behov av skydd finns sårbara befolkningsgrupper och människor vars välfärd tryggas genom särskilda rättsliga skyldigheter (barnkonventionen, funktionsrättskonventionen).

Liv och hälsa och den övergripande välfärden har en mycket stark ställning i vårt system med grundläggande fri- och rättigheter. Genom att införa effektiva åtgärder i rätt tid kan man dessutom minska behovet av långvariga restriktioner. När behovet av att införa åtgärderna bedöms i samband med det regionala beslutsfattandet bör varje fall bedömas med beaktande av hur tidpunkten och det sätt på vilket åtgärderna riktas kan minska skadeverkningarna och hur åtgärderna bör riktas för att säkerställa att nyttan är större än de negativa konsekvenserna.

Det nationella epidemiologiska läget

Enligt social- och hälsovårdsministeriets och Institutet för hälsa och välfärds pressmeddelande av den 29 december 2021 rapporterades det under vecka 51 cirka 16 200 nya covidfall i Finland och cirka 13 800 fall under vecka 50 innan. Fram till den 29 december har det rapporterats

sammanlagt 172 bekräftade omikronfall. Belastningen av sjukhusvården och intensivvården har hållits jämn över julhelgerna.

Under de föregående två kalenderveckorna (13.12–26.12) förekom det 542 nya smittfall per etthundratusen invånare. Under de föregående två veckorna (29.11–12.12) rapporterades det 362 nya smittfall per etthundratusen invånare.

I slutet av vecka 51 vårdades sammanlagt 214 covid-19-patienter inom den specialiserade sjukvården, och av dem låg 159 på vårdavdelningar och 55 på intensivvårdsavdelningar. Behovet av sjukhusvård har under de senaste veckorna varit jämnare fördelad än tidigare över hela landet. Den 28 december hade sammanlagt 1526 dödsfall relaterade till sjukdomen anmälts till Registret över smittsamma sjukdomar. Under två veckor (14.12–28.12) rapporterades sammanlagt 82 nya dödsfall av vilka 82 % (67 dödsfall) hos över 70-åringar.

Den 29 december hade 77 procent av alla 5 år fyllda och äldre i Finland fått åtminstone två vaccindoser. Tredje dosen har getts 19,1 procent av befolkningen som har fyllt 5 år.

Kommunerna har kunnat börja vaccinera barn i åldern 5–11 år mot covid-19 i mitten av december och hela åldersgruppen 5–11 år från och med 23 december. Före det vaccinerades bara över 12-åringar.

Under de senaste veckorna har det gjorts många coronavirustester. 51 veckan togs ungefär 152 000 test. Flera testresultat är nu positiva. Av alla de tester som har togs förra veckan (20–26.12.) var 10,7 procent positiva jämfört med 8,1 procent veckan innan.

Kriterierna för område med samhällsspridning uppfylls i nästan hela landet med undantag för Kajanalands sjukvårdsdistrikt.

Muterade virus

På Institutet för hälsa och välfärds webbplats konstateras att det är typiskt för virus att de hela tiden muterar. Det gäller också coronaviruset, SARS-CoV-2. När virusen förökar sig uppstår det förändringar, dvs. mutationer, i deras arvsmassa. Mutationer är en del av virusens naturliga evolutionsprocess och sker ofta i de strukturer av viruspartikeln som kommer i kontakt med värdcellsmiljön. Virus med mutationer som gör att de skiljer sig i egenskaper från tidigare cirkulerande virusstammar kallas virusvarianter.

Omikronvarianten (B.1.1.529) observerades första gången i november 2021 i Botswana, Sydafrika och Hongkong, där varianten konstaterades hos en passagerare från Sydafrika. Varianten avviker avsevärt från de övriga coronavirusstammarna, eftersom 26–32 mutationer har observerats i dess spikeprotein.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd har Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC i sin riskbedömning den 26 november 2021 konstaterat att omikronvarianten utgör ett betydande eller mycket betydande häsohot för medborgare i EU/EEA-länderna.

THL påminner om att de epidemiologiska uppgifterna om den nya virusvarianten fortfarande är mycket preliminär. Situationen kommer sannolikt att förändras mycket snabbt i takt med att mera uppgifter från olika länder. För närvarande genomförs ytterligare undersökningar av omikronvarianten. I undersökningarna bedöms om virusvarianten sprider sig lättare än andra, utreds om varianten kan kringgå det skydd som coronavirusvaccinerna och en tidigare genomliden coronavirusinfektion ger samlas in information om den sjukdom omikronvarianten orsakar utreds om sjukdomen som orsakas av omikronvarianten till sina symtom och sin svårighetsgrad avviker från coronasjukdomen som orsakas av andra varianter. I Finland intensifieras uppföljningen av varianterna bl.a. genom undersökning av prover som tagits vid gränsen. Misstänkta fall av omikronvarianten säkerställs genom sekvensering vilket kan ta flera dagar.

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har 27.11.2021 utfärdat ett styrningsbrev om åtgärder enligt lagen om smittsamma sjukdomar för de resenärer som har vistats i länder där spridning av virusvarianten B.1.1.529 har konstaterats.

Enligt styrningsbrevet har det i Sydafrika och Botswana upptäckts en ny virusvariant, B.1.1.529, med flera mutationer i arvsmassan lokaliserade till virusets spikeprotein. På grund av mutationerna befarar man att viruset kan spridas effektivare än tidigare varianter och eventuellt leda till sjukdomsfall även bland personer som redan haft infektionen eller som är fullvaccinerade. Man vet inte ännu huruvida den nya virusvarianten orsakar allvarigare former av sjukdomen eller ökar dödlighetsrisken.

Enligt styrningsbrevet har både EU och WHO:s expertgrupp (Technical Advisory Group on SARS- CoV2 Virus Evolution TAG-BE) på sina möten 26.11.2021 definierat virusvarianten B.1.1.529 som en oroväckande virusvariant (Variant of Concern). EU-länderna har 26.11.2021 (EU

Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) med ett gemensamt beslut och baserat på rådets rekommendation (Council Recommendation 2020/912) beslutat att aktivera nödbromsmekanismen för hälsosäkerheten vid gränserna.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att den nya virusvarianten B.1.1.529 utgör en betydande risk för att befolkningens hälsa och välfärd ska äventyras, för att vaccinationsskyddet ska blir otillräckligt och att epidemiläget väsentligt ska försämrats. Eftersom närmare forskningsdata fortfarande saknas bör man i enlighet med försiktighetsprincipen bemöta det hot som virusvarianten utgör genom effektiva åtgärder med vilka man strävar efter att identifiera alla personer som kan vara infekterade med virusvarianten, förhindra eventuell fortsatt smittspridning och på så sätt förhindra spridning av den sjukdom som varianten orsakar.

Det epidemiologiska läget i Vasa sjukvårdsdistrikts område och erhållna sakkunnigutlåtanden

Områdena ger regelbundet under ledning av sjukvårdsdistrikten sina egna helhetsutlåtanden om det epidemiologiska läget. Vasa sjukvårdsdistrikt har varit i epidemins samhällspridningsfas sedan 23.8.2021 (från och med 15.11 område med samhällspridning).

Coronasamordningsgruppen för Österbotten konstaterade vid mötet 27.12.2021 att alla kriterier för ett område med samhällspridning fortsättningsvis uppfylls och beslutade förlänga de rekommendationer som gäller i området och föreslog att regionförvaltningsverket skärper den regionala sammankomstbegränsningen. Vasa sjukvårdsdistrikt har i sina utlåtanden till regionförvaltningsverket 28.12.2021 och 30.12.2021 föreslagit att i hela området bör antalet deltagare i sammankomster begränsas till högst 10 personer och restriktioner införas beträffande användning av utrymmen. Med regionförvaltningsverkets beslut 31.12.2021 förbjuds i kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus där antalet deltagare överstiger 10 (tio) personer. Beslutet är i kraft under tiden 3.1.2021–31.1.2022.

Enligt lägesbilden som gavs på mötet har det epidemiologiska läget i Vasa sjukvårdsdistrikts område försvårats. Incidensen av covidsmittor ökar kraftigt. Under den gångna veckan (vecka 51) diagnostiserades 317 nya covidsmittor, veckan innan var antalet nya fall 184. Gällande smittkedjorna har identifierbarheten försämrats medan andelen positiva coronavirustest har ökat från 7,3 till 10 procent. Det finns mycket smittor inom familjerna men också omfattande från olika källor. Av de nya covid-

19-smittor som konstaterats inom Vasa sjukvårdsdistrikt har smittkällan kunnat spåras i 74 % av fallen. På grund av att klustren har spridits snabbt misstänker man att också omikronvarianten förekommer i området, men ännu har det inte funnits bekräftade fynd. Behovet av sjukhusvård har ännu varit litet, men behovet förväntas öka. På grund av personalresurserna som smittspårningen och vaccineringarna förutsätter är primärvården alltfjänt belastad i området. Man är rädd att covidsmittor kommer att leda till att personalsituationen försämras inom både primärvården och den specialiserade sjukvården. Enligt uppgifter av Österbottens välfärdsområde 3.1.2022 har incidensen över 14 dygn i området redan stigit till 862/100 000 invånare.

Vad gäller epidemin så har Vasa sjukvårdsdistrikt under hela höstperioden förblivit som område med samhällsspridning trots åtgärderna för att begränsa epidemin. Restriktionerna för förplägnadsrörelser som grundar sig på statsrådets förordning trädde i kraft i Österbotten den 29 augusti 2021. I området är dessutom rekommendationer som siktar på att begränsa epidemin, bl.a. Rekommendation om distansarbete, stark munskyddsrekommendation för personer äldre än 12 år och rekommendationen att redan med lindriga symtom söka sig till coronavirustest. Detsamma gäller dem som är fullt vaccinerade.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds statistik 30.12.2021 har covidsmittor under de senaste två veckorna konstaterats i alla kommuner inom Vasa sjukvårdsdistrikt och incidensen över två veckor är över 100 i samtliga kommuner. I området får några patienter sjukhusvård på grund av coronavirusinfektion. Enligt Institutet för hälsa och välfärds vaccinationsregister är vaccinationstäckningen mot covid-19 i området fortsättningsvis något bättre än i landet i genomsnitt: Bland 12 år fyllda är täckningen av den första dosen 88,0 % och den andra dosen 84,6 % (30.12.2021).

Slutsats

Världshälsoorganisationen WHO har den 26 november 2021 lagt den nya virusvarianten B.1.1.529 till förteckningen över oroväckande varianter och gett den det nya namnet omikron. Det europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar ECDC har 26.11.2021 bedömt att omikronvarianten utgör en betydande eller mycket betydande hälsorisk för medborgarna i EU-/EES-länderna.

Statsrådet har 22.12.2021 fattat ett principbeslut om användningen av nödbromsmekanismen enligt handlingsplanen för genomförandet av

hybridstrategin för hanteringen av covid-19-epidemin 2021–22. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade 22.12.2021 styrningsbrevet *Användningen av nödbromsmekanismen*. I brevet konstateras det att epidemiläget har förvärrats under de senaste veckorna. För att ha beredskap om epidemiläget plötsligt blir mycket allvarligt har man genom ett förvaltningsövergripande och riksomfattande samarbete utarbetat en nödbromsmekanism. Enligt den uppdaterade handlingsplanen för hybridstrategin ska prövningen av nödbromsmekanismen inledas när de regionala och lokala åtgärderna inte är tillräckliga för att hantera en epidemiologisk eller medicinsk situation.

Denna utveckling har inte kunnat bromsas i tillräcklig grad genom utvidgningen av målgrupperna för vaccinationerna, den ökade testningen, de riskbaserade åtgärderna och det så kallade coronapasset. Då den skyddseffekt som två vaccindoser ger samtidigt började avta, började det rapporteras smittfall också inom de riskgrupper som först blev vaccinerade. Behovet av sjukhusvård och den belastning som åtgärderna för bekämpning av epidemin orsakar inom primärvården har ökat betydligt och kontinuerligt. Detta har också lett till att tillgången till vård i rätt tid har försämrats betydligt inom andra hälso- och sjukvårdstjänster.

Man har ännu inte tillräcklig information om hur den nya virusvarianten omikron kan påverka utvecklingen, men kunskapen om detta ökar mycket snabbt med hjälp av internationellt samarbete och uppföljning av lägesbilden. Läget kräver dock ytterligare åtgärder för att minska smittspridningen och bromsa epidemin.

Regionförvaltningsverket konstaterar att covid-19 är en allmänfarlig smittsam sjukdom och dess fria spridning bland befolkningen ska försöka begränsas med de metoder som anses nödvändiga. I situationer med stora folksamlingar där deltagarna kan råka i kontakt med varandra finns en risk för massexponeringar och spridning av covid-19-smitta.

Regionförvaltningsverket konstaterar att inom en enskild kommun kan det aktuella epidemiläget vara något bättre, men i helhetsbedömningen måste man ändå beakta de för regionen typiska pendlings- och serviceområdena som är av betydelse för den smittsamma sjukdomens spridning bland befolkningen. I helhetsbedömningen måste man även beakta att den gemensamma specialiserade sjukvårdens kapacitet räcker till. När man beaktar människors rörlighet inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt, det snabbt ökande antalet smittfall som spritt sig omfattande samt det hot mot hälso- och sjukvårdens kapacitet som

omikronvarianten utgör anser regionförvaltningsverket att det är nödvändigt att införa samma restriktioner i hela sjukvårdsdistriktet.

När restriktioner enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar införs är man tvungen att särskilt ingripa i näringsfriheten och mötesfriheten och på så sätt begränsa människors grundläggande fri- och rättigheter. Grunderna för inskränkningar måste vara godtagbara och i linje med principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet.

Regionförvaltningsverket bedömer att den restriktion som nu med stöd av 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar införs för användningen av utrymmen är nödvändig och har godtagbara grunder.

Regionförvaltningsverket konstaterar att genom att införa villkor för användningen av utrymmen uppnås syftet med lagen om smittsamma sjukdomar, som är att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt de negativa konsekvenser som de orsakar människor och samhället. Enligt erhållna sakkunnigbedömningar uppfylls lagens särskilda kriterier för ett beslut enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar. I sjukvårdsdistriktet konstateras betydande smittkluster vilkas smittkedjor inte går att spåra på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning utgör en betydande risk för omfattande spridning av nya smittor i området. Åtgärder enligt 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar och andra redan vidtagna åtgärder har i nuläget bedömts vara otillräckliga.

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finlands beslut som är i kraft inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt grundar sig på den nuvarande helhetsbedömningen av det regionala läget, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även har beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om behovet av begränsningsåtgärder. Vid prövningen av åtgärderna har man beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter. Regionförvaltningsverket konstaterar att med det här beslutet begränsas verksamheten bara till den del som det enligt den erhållna styrningen och sakkunnigbedömningarna är nödvändigt för att förhindra spridningen av epidemin och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet. Fördelarna med beslutet har bedömts vara fler än nackdelarna.

Regionförvaltningsverket har 31.12.2021 meddelat ett beslut om begränsningar enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (LSSAVI/20402/2021) som gäller inom kommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. Beslutet har trätt i kraft 3.1.2022. Med beslutet

förbjuds i kommunernas områden i Vasa sjukvårdsdistrikt alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster som ordnas inomhus där antalet deltagare överstiger 10 (tio) personer. Beslutet är i kraft under tiden 3.1.2022–31.1.2022.

Aktörer som avses i det här beslutet ska dessutom beakta skyldigheten enligt 58 h § i lagen om smittsamma sjukdomar att utarbeta en skriftlig plan för hur den fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställs i beslutet. Om det inte är möjligt att ordna verksamheten i enlighet med det som förutsätts i det här beslutet kan kund- och deltagarutrymmena inte användas.

Regionförvaltningsverkets beslut enligt 58 d § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan gälla för högst en månad. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av det här beslutet att begränsa användningen av utrymmen.

Regionförvaltningsverket konstaterar också att kommunerna beroende på smittläget vid behov kan fatta beslut som inför begränsningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar i sina områden eller ett beslut som inför striktare begränsningar jämfört med de begränsningar som regionförvaltningsverket har meddelat.

Verksamhetsarrangören kan i enlighet med 58 i § i lagen om smittsamma sjukdomar ta i bruk EU:s digitala covidintyg, dvs. det så kallade coronapasset, som ett alternativ till skyldigheterna som gäller antalet deltagare eller deras placering i utrymmen som avses i 58 i § 3 mom. och som införts genom beslut enligt 58 d § i syfte att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Verksamhetsidkaren ska då kräva att en kund eller deltagare som är 16 år eller äldre ska uppvisa covidintyg.

Genom förordning av statsrådet får det föreskrivas om den tidsperiod under vilken skyldigheter och restriktioner som meddelas genom myndighetsbeslut enligt 58 d § gäller berörda utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att ett coronapass visas upp.

Statsrådet föreskriver i förordningen om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg att de skyldigheter och restriktioner som meddelats i beslut som avses i 58 och 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar gäller berörda offentliga tillställningar, utrymmen och verksamheter oberoende av om verksamhetsutövaren kräver att EU:s digitala covidintyg visas upp. Förordningen har trätt i kraft 1.1.2022 och gäller till och med 20.1.2022.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar 1 §, 8 §, 58 d §, 58 h §, 58 i, 59 a-c § och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar 1 § och 5 §

Statsrådets förordning om temporära undantag i fråga om den nationella tillämpningen av EU:s digitala covidintyg

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar kan detta beslut överklagas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besvärсанvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs detta beslut omedelbart trots eventuellt överklagande.

YTTERLIGARE INFORMATION

Ytterligare information ges vid behov av jurist Markus Heinänen, tfn 0295 018 022, fornamn.efternamn@rfv.fi.

Överdirektör

Marko Pukkinen

Jurist

Markus Heinänen

BILAGOR

Förteckning över de kommuner där beslutet gäller

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland till och med den 31 januari 2022. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende har publicerats i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbsida rfv.fi.

Delfåendet av detta beslut anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom Kommunerna och samkommunerna inom Vasa sjukvårdsdistrikt

Miljö- och hälsoskyddets tillsynsenheter i regionen

Vasa sjukvårdsdistrikt

Polisinrättningen i Österbotten

Österbottens räddningsverk

Räddningsverken i Mellersta Österbotten och Jakobstad

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kansli, kommunikationsavdelningen

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avgiftsfritt